

Бабій І. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ
УЯВИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО
РОЗВИТКУ**

Характерною особливістю педагогічної науки загалом та її галузі – спеціальної педагогіки, зокрема, розглядаємо процеси диференціації та інтеграції. Відразу зазначимо, що вони стрімко посилюють свій вплив на теорію і практику. Відтак зародилась і набирає актуальності спеціальна педагогіка, окреслюючи межі уявлення її наукового пізнання, його заглиблення в окремі складові розвитку особистості із ЗПР, стикуючи наукові напрями, яким притаманна значно ширша сфера впливу.

Прогресивні зміни в спеціальній педагогіці останніх десятиріч супроводжуються зародженням нових понять і термінів, які вирізняються, з однієї сторони, вузьким значенням, або ж, з другої сторони, піднімаються до рівня міждисциплінарних понять, спільних для багатьох суміжних наук і при цьому різняться із філософськими категоріями. З'явилась потреба в спеціальному формулюванні понять (категорій), які б віддзеркалювали специфіку сфери свого впливу. У процесі функціонування вони забезпечують перенесення (трансформацію) не лише знань із однієї галузі в іншу, а й інтегруються зі змістом певної науки.

Досить усталені форми життєдіяльності дітей із ЗПР передбачають пізнання ними оточуючого світу, який представлено у формі та предметах духовної культури, взаємовідносинах з природою. Відносно дітей цієї групи слід зауважити, що картина їхнього світу складається із специфіки побуту сім'ї, особливостей організації навчально-виховної роботи з ними, налагодження взаємин із однолітками та особами інших вікових категорій. Свою картину світу дитина моделює (укладає) із тієї картини, яка уже існує навколо неї об'єктивно, вона її не вибирає і не створює. Водночас, взаємодіючи з нею у процесі життєдіяльності, кожна дитина по-своєму, *ВІДПОВІДНО* до своїх пізнавальних можливостей, вибірково опановує і засвоює *уже існуюче і трансформує* свій здобуток у власний образ світу, його риси, поведінкові *норми, і. що для нас* найважливіше відповідно до теми статті – опановує досвідом, в якому акумульовані духовні та естетичні цінності.

Як відомо, ліва півкуля мозку дитини врегульовує лінгвістичні та психомоторні *функції* послідовно-логічне мислення, а права – музично-емоційні *функції*, образне мислення і просторово-топографічне сприймання.

Оскільки порушена нами проблема спирається на художньо-образне сприймання і емоційно-насиченою в означеному виді діяльності, усе загалом відтворюється в мовленні дітей. Його музичні елементи закладені і супроводжують емоційно процес мовлення. Така функція є значно важливішою, аніж промовляння окремих фраз. Музична будова слова для дитини, яка починає говорити, значно суттєвіша порівняно із його фонетичною будовою. Дитина опановує музичним складом слова чи фрази,

наслідуює їхнє звучання попри фонетичну спотвореність музично точно і правильно. Слово у єдності з музикою активізує і стимулює рухову сферу дитини, посилює її пізнавальну діяльність, сприяє глибшим відчуттям музично-емоційних ознак і властивостей його смислів.

Першопочатково дитина зустрічається з ними і виконує чимало ритмічних дій у різних формах їхнього відтворення. Це крокування, стрибки, танцювальні та ігрові рухи із декламуванням віршів, співу, промовляння чистомовок та ін.

Для дітей із ЗПР утруднення з відтворення ритмічної структури слів і віршованих текстів полягають у тому, що вони не завжди взмозі об'єднати їх із ритмічними рухами.

Естетичне виховання, яке забезпечує дітям спеціальна педагогіка, є очевидним прилученням кожного з них до світу прекрасного. Музична діяльність, до якої схильні діти з раннього віку, посідає важливе місце в роботі з ними. Оскільки мовиться про дітей із ЗПР, то здійснювати гаку діяльність засобами і методами нескладної методики досить важко.

Завданням естетичного виховання у порушеному нами контексті убачаємо у тому, щоб, насамперед, стимулювати розвиток украй необхідних для означеної категорії дітей міміки (мистецтва виявляти свої думки почуття, психічний га інші стани за допомогою виражальних рухів м'язів обличчя; її обов'язково слід доповнювати пантомімікою); жестів (рухів (дії) для вираження емоцій чи інформацій замість розмови, або під час розмови; дія чи рух тіла, його окремих частин, маг. набути для дитини певного значення, сенсу, тобто стати знаком чи символом

Мова жестів є багатою на способи вираження найрізноманітніших емоцій людини її образ, ворожості, дружелюбності або схвалення вчинків інших. Здебільшого у розмові жести і мова тіла є доповненням до слів. їх використовують на рівні підсвідомості, отже вони є сигналами, які можуть повідомити про думки людини у певний час, якщо їх тлумачити правильно. Саме від тлумачення залежить прикінцевий результат розмови, адже мова тіла унікальна і неповторна в кожній реальній ситуації. Враховуючи поради психологів про те, що погрібні жести можна виробити, слід приділяти цьому завданню естетичного виховання чимало часу); уваги, пам'яті та ін.; формувати різні види діяльності, насамперед – рухливі ігри (чисельність учасників - до восьми осіб, що забезпечує багатократне повторення сюжетів, інтегрування у групу гравців аутичної чи гіперактивної дитини, добір дітей із чіткою диференціацією за темпами розвитку; із нормальними показниками інтелекту чи із розумовою відсталістю, які потребують тривалих вправлянь у грі); етюди та ігри-заняття (передбачають різні виховні та психотерапевтичні цілі); заняття з психогімнастики (корегування небажаних рис характеру, поведінки) та ін.

І ось тут слід зауважити, що чим дорослішою стає дитина, тим яскравіше змінюються стани її нервової системи, сенсомоторні регулятори діяльності у різних ситуаціях. І якщо дидактико-розвивальне середовище не є агресивним, тобто гармонійно стимулює особистісний потенціал, навіть за

умови ЗПР естетичний розвиток дитини не переривається і спроможний досягти досить високих показників, а, інколи стати основою для провідного виду діяльності.

Література:

1. Дем'янчук ОН. Формування художньо-естетичних інтересів учнів спеціальної школи інтенсивної педагогічної корекції: моногр. / О.Н. Дем'янчук, І. Б. Кузава: Волин. держ. ун-т ім. Л.Українки. - Луцьк, 2007. - 84 с.
2. Дмитрієва І. В. Шляхи естетичного виховання розумово відсталих школярів /І. В. Дмитрієва // Дефектологія. - 2006. - № 3. - С.35-39.